

پایان نامه کارشناسی ارشد
گرایش: علوم اقتصادی

شناسایی بخشهای کلیدی اقتصاد ایران : رویکرد تلفیقی داده-ستانده و فازی

نگارش

هادی فنی ممتاز

استاد راهنما

جناب آقای دکتر اسفندیار جهانگرد

استاد مشاور

جناب آقای دکتر عبدالرسول قاسمی

تابستان ۱۳۹۰

چکیده :

برای رشد مسیرهای متفاوتی وجود دارد که بستگی به این دارد که در چه بخشهایی از اقتصاد، سرمایه گذاری انجام گیرد. نرخ رشد نیز با توجه به بخشهایی که در آن ها سرمایه گذاری می شود، فرق می کند. بنابراین ، در دراز مدت به حداکثر رشد، در گرو تخصیص هرچه بیشتر سرمایه گذاری در بخشهای کلیدی و مهم اقتصاد است. یکی از راههای شناسایی بخشهای کلیدی در هر اقتصاد روش تحلیل داده-ستانده است. در این مطالعه ، برای شناسایی بخشهای کلیدی اقتصاد ایران از نظر نظام تولید، از جدول داده-ستانده سال ۱۳۸۰ مرکز آمار ایران به صورت ۲۰ بخشی سود جسته ایم. برای این منظور، از روشهای معمول داده-ستانده و روش تلفیقی داده-ستانده وفازی برای شناسایی بخشهای کلیدی اقتصاد ایران استفاده کرده ایم. بر اساس پژوهش حاضر بخشهای ۳ (آب ، برق و گاز)، ۶ (محصولات ساخته شده از چوب)، ۷ (خمیر کاغذ و سایر محصولات کاغذی)، ۸ (محصولات شیمیایی همرا با لاستیک و پلاستیک)، ۹ (محصولات شیشه ای و کانی ها) و ۱۰ (فلزات و محصولات آنها) جزو بخشهای کلیدی نظام تولید ایران بر اساس رویکرد معمول داده-ستانده به شمار می روند و از طرف دیگر بخشهای ۳ (آب ، برق و گاز)، ۶ (محصولات ساخته شده از چوب)، ۷ (خمیر کاغذ و سایر محصولات کاغذی)، ۸ (محصولات شیمیایی همرا با لاستیک و پلاستیک)، ۹ (محصولات شیشه ای و کانی ها) و ۱۰ (فلزات و محصولات آنها) جزو بخشهای کلیدی نظام تولید ایران با استفاده از رویکرد تلفیقی داده-ستانده و فازی به شمار می روند و همانطور که واضح می باشد، با قبول فروض اولیهی مورد استفاده در این پایان نامه برای محاسبه ضرایب فزاینده تولید به روش تلفیقی داده-ستانده و فازی، نتایج رویکرد معمول داده-ستانده و رویکرد تلفیقی داده-ستانده و فازی یکی می باشد.

مقدمه :

تئوری های اقتصاد و تجارب کشورهای مختلف نشان می دهد که برای رشد ، مسیرهای مختلفی وجود دارد و میزان رشد اقتصادی به این موضوع بستگی دارد که در چه بخشهایی از اقتصاد ، سرمایه گذاری انجام گیرد . نرخ رشد نیز با توجه به بخش هایی که در آنها سرمایه گذاری انجام می شود ، فرق می کند . به همین منظور نظام تولیدی را معمولاً به دو شعبه کالاهای تولیدی (واسطه ای) و کالاهای مصرفی (نهایی) تقسیم می کنند و اغلب گفته می شود که شعبه کالاهای تولیدی ، نیروی محرک رشد اقتصاد است.

با توجه به این که کشورهای در حال توسعه با منابع محدود و نیازهای محدود روبه رو هستند، لذا نمی توانند تمام بخشهای اقتصادی را همزمان توسعه دهند و باید به بخش های مهم و کلیدی خود اولویت دهند. در حال حاضر این مسأله در مورد ایران بسیار مهم است ، چون انجام سرمایه گذاری های پراکنده در طول برنامه های اول و دوم توسعه بعد از انقلاب در بخش های مختلف اقتصادی باعث کاهش بازدهی برای اقتصاد از لحاظ تولید، درآمد و اشتغال گشته است. اما شناسایی بخشهای کلیدی و مهم و انجام سرمایه گذاری در این زمینه کار ساده ای نیست و علاوه بر در نظر گرفتن مسائل اقتصادی و مالی و اجتماعی لازم است که به صورت کمی ، نقش آنها برآورد شود. به این دلیل، صاحب نظران مدل ها و روش های مختلفی را برای این منظور طراحی و معرفی کرده اند و در اقتصاد ایران هم کاربردهایی در این زمینه صورت گرفته است.

بنابراین در این جا ما به دنبال راهی برای رشد اقتصادی و قرار گرفتن در مسیر توسعه هستیم، بدین منظور ما باید به دنبال شناسایی بخشهای کلیدی که رهبر و پیشرو در رشد اقتصادی هستند با استفاده از رویکردهای متفاوت برویم. لذا در این پایان نامه ما با استفاده از دو رویکرد متفاوت به شناسایی بخشهای کلیدی اقتصاد ایران دست می زنیم که رویکرد اول یک رویکرد قدیمی به نام داده-ستانده می باشد و رویکرد دوم یک رویکرد جدید و تلفیقی از داده-ستانده و فازی است که برای اولین بار در اقتصاد ایران مورد استفاده قرار می گیرد، در این

پژوهش از جدول داده-ستانده سال ۱۳۸۰ مرکز آمار ایران که با رویکرد کالا به کالا با فرض تکنولوژی مختلط تدوین شده است و در ضمن از بعد قیمت هم جدول به قیمت تولید کننده می باشد، به صورت تجميع شده و ۲۰ بخشی استفاده شده است.

فهرست

فصل اول : کلیات تحقیق

۱-۱) بیان مسئله	۲
۱-۲) سؤال تحقیق	۵
۱-۳) فرضیه تحقیق	۵
۱-۴) اهداف تحقیق	۶
۱-۵) روش تجزیه و تحلیل داده ها	۶
۱-۶) روش شناسی	۸
۱-۷) تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح	۹
۱-۸) مشکلات و تنگناهای تحقیق	۱۰
منابع و مأخذ	۱۱

فصل دوم : مبانی نظری تحقیق

۱-۲) مقدمه	۱۳
۲-۲) نظریات رشد متوازن ، رشد نامتوازن و نظریه قطب رشد	۱۴
۲-۳) روش شناسی جدول داده-ستانده و نحوه ی شناسایی بخشهای کلیدی	۲۲
۲-۴) روش شناسی منطق فازی و رویکرد تلفیقی داده-ستانده و فازی	۲۸
۲-۵) جمعبندی	۴۱
منابع و مأخذ	۴۳

فصل سوم : پیشینه تحقیق

۴۵	۱-۳) مقدمه
۴۶	۲-۳) مطالعات داخلی
۵۳	۳-۳) مطالعات خارجی
۶۰	۴-۳) جمع‌بندی
۶۱	منابع و مأخذ

فصل چهارم : تحلیل و تفسیر نتایج تجربی

۶۴	۱-۴) مقدمه
۶۴	۲-۴) آمار و اطلاعات
۶۶	۳-۴) نتایج محاسبه ضرایب فزاینده تولید نهاده به روش داده-ستانده
۷۱	۴-۴) نتایج محاسبه ضرایب فزاینده تولید ستانده به روش داده-ستانده
۷۵	۵-۴) نتایج محاسبه ضرایب فزاینده تولید نهاده و ستانده نرمال شده، به طور همزمان
۷۶	۶-۴) نتایج محاسبه ضرایب فزاینده تولید نهاده به روش تلفیقی داده-ستانده و فازی
۸۴	۷-۴) نتایج محاسبه ضرایب فزاینده تولید ستانده به روش تلفیقی داده-ستانده و فازی
۸۹	۸-۴) نتایج محاسبه ضرایب فزاینده تولید نهاده و ستانده نرمال شده، به طور همزمان
۹۱	۹-۴) آزمون فرضیه
۹۳	۱۰-۴) جمع‌بندی
۹۶	منابع و مأخذ

فصل پنجم : جمع بندی و نتیجه گیری

۹۹	۱-۵) جمع بندی
۱۰۲	۲-۵) نتیجه گیری
۱۰۴	۳-۵) پیشنهادات
۱۰۶	منابع و مأخذ

ضمائم

۱۱۱	ضمیمه ۱ : جداول
۱۲۳	ضمیمه ۲ : نمودارها

فصل اوّل ؛

کلیات تحقیق

فصل اول : کلیات تحقیق

۱-۱) بیان مساله :

تئوری های اقتصاد و تجارب کشورهای مختلف نشان می دهد که برای رشد ، مسیرهای مختلفی وجود دارد و میزان رشد اقتصادی به این موضوع بستگی دارد که در چه بخشهایی از اقتصاد ، سرمایه گذاری انجام گیرد . نرخ رشد نیز با توجه به بخش هایی که در آنها سرمایه گذاری انجام می شود ، فرق می کند . به همین منظور نظام تولیدی را معمولاً به دو شعبه کالاهای تولیدی(واسطه ای) و کالاهای مصرفی (نهایی) تقسیم می کنند و اغلب گفته می شود که شعبه کالاهای تولیدی ، نیروی محرک رشد است؛ بدین صورت که اگر به جدول داده-ستانده مربوطه به صورت سطری نگاه کنیم، به دو دسته تقاضای واسطه ای و تقاضای نهایی تفکیک می شود و اگر به همین جدول به صورت ستونی توجه کنیم ، به دو دسته کالاهای واسطه ای و پرداختی به عوامل تولید(نهایی)تقسیم می شود. بنابراین در درازمدت به حداکثر رساندن رشد در گرو تخصیص هر چه بیشتر سرمایه گذاری در بخشهای کلیدی و مهم اقتصاد است ، یعنی روابط بین بخشی برای درک ساختار اقتصادی و اتخاذ سیاست های اقتصادی با اهمیت و ضروری می باشد . در واقع هسته اصلی برنامه ریزی توسعه را تخصیص منابع کمیاب بر مبنای اولویت ها تشکیل می دهد که ۳ برداشت عمده از این مسئله وجود دارد:

نخستین برداشت از اصول اقتصاد کلاسیک ناشی می شود که عبارت است از تلاش برای به حداکثر رساندن محصول ملی به وسیله برابر ساختن بازدهی سرمایه گذاری و سایر منابع در کاربردهای مختلف آن؛ هرچند به این برداشت از لحاظ نظری زیاد ارجاع می شود اما به دلیل دشواری اندازه گیری محصول ملی مربوط به هر عامل در کاربردهای معین آن ، چندان مورد استفاده قرار نمی گیرد.

برداشت دوم که به برداشت عامل کمیاب معروف است ، از عدم تعادل ساختاری اقتصاد نشأت می گیرد. در این برداشت ، دشواری تلفیق معیارهای صرفه جویی عوامل کمیاب با خطر ناشی از قاعده جزئی مانند: صرفه جویی

فصل اول : کلیات تحقیق

در ارز خارجی مطرح است که به عنوان بهانه در طرح هایی عنوان می شود که مقادیر زیادی سرمایه یا سایر داده های کمیاب را به کار می برند.^۱

برداشت سوم به گزینش بخش های کلیدی توجه دارد که به نگرش متوازن رشد بلند مدت کمک می کند. بر اساس این برداشت، به علت این که سرمایه مورد نیاز برای سرمایه گذاری در تمام بخشها به طور همزمان وجود ندارد، بنابراین سرمایه گذاری باید در بخش های منتخب اقتصاد صورت گیرد تا توسعه و صرفه جوئی اقتصادی به حداکثر برسد.^۲

لذا در این پایان نامه ما با توجه به رویکرد سوم، به سمت شناسایی بخشهای کلیدی اقتصاد ایران می رویم تا بتوانیم با شناسایی این بخشها و سرمایه گذاری در این بخشها، جرقه صنعتی شدن و رشد اقتصادی را در ایران بزیم و ایران را در مسیر رشد بلند مدت اقتصادی قرار دهیم.

در دهه های بعد از جنگ جهانی دوم، بیشتر توجهات مربوط به مشکل توسعه نیافتگی بود. این سؤال مطرح بود که چرا برخی از کشورها توسعه یافته اند و دیگران با وضعیتی مشابه، توسعه نیافته اند؟ پاسخ آشکار این است که هر اقتصاد باید یک مسیر هماهنگ را بدست آورد. تعدادی از دانشمندان، بیان داشتند که یک دوره و سیکل باطل اتفاق افتاده است، بنگاه ها صنعتی نشده اند، چون بازاری برای کالاهای آنها وجود ندارد و بازاری برای کالاهای آنها وجود ندارد بدلیل آنکه درآمد آنها کم است و درآمد آنها کم است چون که بنگاهها صنعتی نشده اند. این سطح پایین تعادل، بیان می دارد که این دوره باید با صنعتی شدن همزمان بخش عظیمی از اقتصاد شکسته شود.^۳

^۱ جهانگرد - ۱۳۷۵

^۲ جهانگرد - ۱۳۷۵

^۳ کریشنا-رشد نامتوارن - ۲۰۰۴

فصل اول : کلیات تحقیق

بنابراین در این جا، ما به دنبال پیدا کردن راه کاری برای صنعتی شدن کشورهای در حال توسعه و بالاخص ایران هستیم و با توجه به نظریه رشد نامتوازن و عدم وجود امکان افزایش سرمایه گذاری در تمام زمینه ها و جوانب، ما باید با استفاده از تکنیک تلفیقی فازی و داده-ستانده بخشهای کلیدی اقتصاد را پیدا کنیم و سپس با سرمایه گذاری در این بخش ها ، جرقه صنعتی شدن در کشور را بزنیم. لذا در این جا ما یک رهیافت تلفیقی داده-ستانده و فازی را معرفی کرده و سپس با توجه به مقادیر محاسبه شده بخشهای کلیدی اقتصاد ایران را معرفی کرده و بیان می داریم که با سرمایه گذاری در این بخشها می توان به رشد اقتصادی در تمامی جوانب دست یابیم.

از منظر تکنیکی به کارگیری نظریات رشد و توسعه در ادبیات علم اقتصاد مترادف با به کارگیری روش های مختلف در قالب الگوی داده-ستانده بوده و هست. بسیاری از این روش ها با بهره جستن از کاربردهای صرف الگوی داده-ستانده و بعضاً ترکیب با سایر فنون همراه با پیشرفت علم و فناوری گسترش یافته اند. الگوی داده-ستانده در واقع بسیاری از عناصر لازم برای مطالعات مربوط به ساختار اقتصاد هر جامعه را فراهم می آورد و راه را برای کوشش های طراحی سیستم های مختلف اقتصادی-اجتماعی فراهم نموده است. در حوزه داده-ستانده یکی از مهمترین کاربردهای عملی در راستای عملی نمودن نظریات رشد محاسبه پیوندهای پسین^۴ و پیشین^۵ و شناسایی بخش های کلیدی در هر اقتصادی است.

یکی از مهمترین ایراداتی که به روش داده-ستانده وارد بوده و هست، خطای حاصل از جمع آوری جدول داده-ستانده است که به دلیل خطاهای آماری در هنگام جمع آوری داده های مورد نیاز این جدول بروز می کند، چون در روش داده-ستانده تنها به یک مقدار مطلق برای هر بخش می رسیم لذا می توان نشان داد که روش فازی

^۴. Backward Linkage

^۵. Forward Linkage

فصل اول : کلیات تحقیق

می تواند ایراداتی را که به روشهای داده-ستانده و روشهای قبلی شناسایی بخش های کلیدی وارد بوده را از بین برد و به نتایج دقیق تری در مورد اقتصاد ایران و بخش های کلیدی برسد.

بنابراین چون روش فازی بر خلاف روش داده-ستانده، یک مقدار فازی را به صورت بازه ای از اعداد برای هر بخش نتیجه می دهد، لذا به یک عدد برای ضریب فزاینده هر بخش نمی رسد و به دامنه ای از اعداد برای هر بخش می رسد؛ لذا در این روش با در نظر گرفتن این اعداد فازی مثلثی بسیاری از خطاهای موجود در روشهای داده-ستانده که تنها یک عدد را به عنوان نتیجه بدست می آورد را از بین می برد .

لذا با توجه به نکات بالا و نقاط ضعف موجود در روشهای داده-ستانده، در این پایان نامه با اتکا به روشهای جدید و استفاده از منطق فازی به نتایجی در ارتباط با بخشهای کلیدی اقتصاد ایران می رسیم.

(۲-۱) سؤال تحقیق:

آیا تفاوتی بین بخش های کلیدی در روش داده-ستانده و بخش های کلیدی در روش تلفیقی داده-ستانده و فازی وجود دارد؟

(۳-۱) فرضیه تحقیق:

بخشهای کلیدی در روش تلفیقی داده-ستانده و فازی مانند بخشهای کلیدی در روش داده-ستانده می باشد.

فصل اول : کلیات تحقیق

۱-۴) اهداف تحقیق :

هدف از این مطالعه شناسایی بخش های کلیدی اقتصاد ایران با استفاده از رویکرد داده-ستانده و بررسی پیوندهای پسین و پیشین و نیز شناسایی بخشهای کلیدی اقتصاد ایران با استفاده از رویکرد تلفیقی داده-ستانده و فازی و مقایسه نتایج روش داده-ستانده با روش تلفیقی داده-ستانده و فازی است . اهمیت این تحقیق در استفاده از هر دو روش در شناسایی بخشهای کلیدی می باشد که برای اولین بار در ایران انجام می شود.

۱-۵) روش تجزیه و تحلیل داده ها :

در این مطالعه به منظور شناسایی بخش های کلیدی اقتصاد ایران از روش داده-ستانده ، و تلفیقی داده-ستانده و فازی^۶ داده ها کمک گرفته می شود . برای این منظور با استفاده از جدول داده-ستانده و محاسبه پیوندهای پسین و پیشین، بخشهای کلیدی اقتصاد ایران را بر اساس ایده و روش داده-ستانده بدست می آوریم، سپس با استفاده از تحلیل فازی بر اساس همان جدول داده-ستانده بخش های کلیدی اقتصاد ایران را نیز بدست می آوریم و نتایج را با روش داده-ستانده مقایسه خواهیم نمود.

برای شناسایی بخشهای کلیدی با استفاده از روش داده-ستانده به محاسبه شاخص پیوندهای پسین و پیشین و به طور دقیق تر به محاسبه ضرایب فزاینده تولید نهاده(پیوند پسین)مستقیم و غیر مستقیم نرمال شده و ضرایب فزاینده تولید ستانده(پیوند پیشین)مستقیم و غیر مستقیم نرمال شده اقدام می نمایم و به منظور شناسایی بخشهای کلیدی با استفاده از رویکرد تلفیقی داده-ستانده و فازی به محاسبه همین ضرایب با فروض و

⁶.Fuzzy

فصل اول : کلیات تحقیق

محاسبات فازی خاص خود می پردازیم که تمامی مراحل انجام کار و روش شناسی آن به طور کامل در فصل آینده مورد بررسی قرار می گیرد.

۱-۶) روش شناسی:

الف- نوع روش تحقیق :

مطالعه حاضر ، ترکیبی از شیوه تحقیق کتابخانه ای و اسنادی است .

ب- روش گرد آوری اطلاعات و داده ها :

دراین تحقیق جهت مرور ادبیات موضوع و تدوین اطلاعات مورد نیاز از روش تحقیق کتابخانه ای استفاده می شود . گردآوری اطلاعات مورد نیاز جهت برآورد مدل ، از منابع موجود به ویژه جدول داده-ستانده اقتصاد ایران سال ۱۳۸۰ که توسط مرکز آمار ایران تهیه شده است ،انجام می شود.

ج- جامعه آماری و حجم نمونه :

جامعه آماری تحقیق ، اقتصاد ایران و جداول داده-ستانده مرکز آمار ایران می باشد که در این تحقیق از جدول داده-ستانده ۹۱ کالایی مرکز آمار ایران استفاده شده است که برای ساده تر نمودن محاسبات این جدول را به یک جدول تجمیعی ۲۰ بخشی تبدیل نموده ام.

فصل اول : کلیات تحقیق

۱-۷) تعریف مفاهیم وواژگان اختصاصی طرح:

روش و منطق فازی: در این منطق که شاخه ای از ریاضیات مدرن است بر خلاف ریاضیات سنتی که بر اساس منطق صفر و یک تبیین می شود دیگر قطعیت کارایی نداشته و صحبت از عدم قطعیت است. اما باید به این نکته بسیار توجه کرد که عدم قطعیت در این منطق بر خلاف عدم قطعیت آماری است که ناشی از تصادفی بودن پدیده ها است.

بخش های کلیدی: فعالیت ها یا صناعی را در اقتصاد کلیدی می نامیم که دارای بیشترین پیوندهای پسین و پیشین باشند، بدین صورت که سرمایه گذاری در این بخش ها می تواند، جرقه صنعتی شدن در کل اقتصاد را بزند.

پیوند پسین: تقاضای واسطه ای کالاها و خدمات یک بخش تقاضاکننده از سایر بخش ها را نشان می دهد (نهاده های واسطه از کجا می آیند ؟) یعنی میزان استفاده یک بخش از ستانده بخش های دیگر به عنوان نهاده واسطه در بخش مورد نظر ، در مقایسه با متوسط تمام بخش هارا نشان می دهد و مبین اندازه پیوند بخش مورد نظر با دیگر بخش های اقتصاد در زمینه خرید نهاده های واسطه از آنها می باشد ^۷.

پیوند پیشین: عرضه تولید یک بخش به سایر بخش ها را آشکار می کند (تولید یک بخش به کجا می رود ؟) و نشان دهنده این است که محصول نهایی یک بخش ، به چه میزان در بخش های دیگر به عنوان نهاده واسطه استفاده می شود ^۸.

^۷ غلباش - ۱۳۸۹

^۸ غلباش - ۱۳۸۹

فصل اول : کلیات تحقیق

ضرایب فزاینده تولید: ضرایبی هستند که آثار مستقیم و غیر مستقیم تغییر در تولید ناشی از یک واحد تغییر در تقاضای نهایی یک بخش را در الگوی داده-ستانده نمایش می دهند.^۹

(۸-۱) مشکلات و تنگناهای تحقیق :

نبود جدول داده-ستانده به روز یا بهنگام از مشکلات این تحقیق در اقتصاد ایران می باشد ، یعنی اگر جدول داده-ستانده به روز تری وجود داشت امکان کاربردی تر بودن نتایج این تحقیق فراهم می گردید.

^۹عاشوری-۱۳۸۹

فصل اول : کلیات تحقیق

منابع و مأخذ:

۱- غلباش، محمد حسین (۱۳۸۹)-مقایسه تطبیقی ضرایب فزاینده ناخالص و ضرایب فزاینده خالص در تعیین بخشهای کلیدی اقتصاد ایران :رویکرد داده-ستانده-پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی.

۲- عاشوری، پردیس (۱۳۸۹)- شناسایی بخشهای کلیدی اقتصاد ایران با تحلیل رویکرد بین بخشی-پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی.

۳- جهانگرد، اسفندیار (۱۳۷۷)-شناسایی فعالیت های کلیدی صنعتی ایران در یک برنامه توسعه اقتصادی-مجله برنامه و بودجه-شماره ۸ و ۷-صص ۱۲۳-۹۹.

۴- جهانگرد، اسفندیار (۱۳۷۹)-تجزیه و تحلیل تصادفی مدل داده-ستانده در ایران-مجله برنامه و بودجه-شماره ۵۷ و ۵۶-صص ۶۱-۵۲.

۵-Krishna ,Kala & Cesar ,Perez (2004)-Unbalanced Growth-NBER Working Paper-Pg 832-851.

۶- Brynon , Malcom James & Munday , Max (2006)-The Elucidation of Multipliers & their Moments in Fuzzy Closed Leontief Input-Output Systems- Fuzzy sets & system-Pg 2482-2494.

فصل دوّم ؛

مبانی نظری تحقیق

فصل دوم : مبانی نظری تحقیق

۲-۱) مقدمه :

در عرصه اقتصادی ، استفاده از ضرایب فزاینده در بررسی اثرات سیاست ها بر متغیرهای سیاستی کاربرد وسیعی دارد. این رویکرد برای اولین بار توسط کینز در ادبیات اقتصاد کلان مطرح شد، سپس توسط دانشمندان دیگری بسط و توسعه یافت. همچنین نوع دیگری از ضرایب فزاینده توسط لئونتیف در قالب الگوی داده-ستانده ارائه گردید که این رویکرد نیز بعدها توسط افراد دیگری بسط و گسترش یافت.

ضرایب فزاینده کینزی میزان اثرات سیاست های تقاضا بر تولیدات را نشان می دهد و متغیر های کلان اقتصادی را مد نظر قرار می دهد یعنی در رویکردی که کینز معرفی می کند تنها تولیدات نهایی مد نظر قرار می گیرد و نقشی برای تولیدات واسطه ای قائل نمی شود ، در حالی که برای سیاست گذاران ، بخش های مختلف اقتصادی حائز اهمیت می باشند چرا که به آنها دید سیاستی در راستای سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصادی را می دهد.

از طرف دیگر ، رویکرد داده-ستانده مطرح می شود که در آن به بخش های مختلف اقتصادی اهمیت داده می شود و ضرایب فزاینده تولید(نهاد و ستانده) را محاسبه و به سیاست گذاران ، سیاست های پیشنهادی در قالب ضرایب فزاینده تولید می دهد ولی در این رویکرد سیاست های تقاضای نهایی به صورت برون زا بوده و متغیر های کلان سیاستی را در نظر نمی گیرد.

در رویکرد داده-ستانده می توان با محاسبه ضرایب فزاینده تولید ، بخشهای کلیدی اقتصاد را شناسایی کرد ، یعنی بعد از محاسبه ضرایب فزاینده تولید (نهاد و ستانده) و نرمال کردن آنها بخشهایی با بالاترین پیوندهای پسین(ضرایب فزاینده نهاد) و پیوندهای پیشین(ضرایب فزاینده ستانده)را به عنوان بخشهای کلیدی اقتصاد ایران معرفی می کنیم.

فصل دوم : مبانی نظری تحقیق

با این وصف در این فصل از پایان نامه، ابتدا به بررسی نظریات رشد و توسعه مرتبط با موضوع تحقیق پرداخته و سپس به روش شناسی جدول داده-ستانده می پردازیم و بعد از آن به نحوه شناسایی بخشهای کلیدی اقتصاد با استفاده از رویکرد داده-ستانده می پردازیم و وقتی نحوه شناسایی بخشهای کلیدی با استفاده از این رویکرد مشخص شد، به معرفی رویکرد تلفیقی داده-ستانده با فازی می پردازیم و نحوه شناسایی بخشهای کلیدی با استفاده از رویکرد تلفیقی داده-ستانده و فازی را معرفی می کنیم.

هدف از بیان مطالب این فصل آن است که؛

اولاً، نشان داده شود که تعیین بخشهای کلیدی، دارای پشتوانه نظری اقتصاد توسعه است و بدون توجه به آن برنامه ریزی بخشی و تخصیص منابع دارای مشکلات روش شناسی خواهد بود.

ثانیاً، برخی از ایرادات وارد بر رویکرد داده-ستانده را می توان با تلفیق با دیگر تکنیک ها رفع نمود.

ثالثاً، تفاوت ها و مزیت های رویکرد تلفیقی داده-ستانده و فازی را نسبت به رویکرد متعارف داده-ستانده مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲-۲) نظریات رشد متوازن، رشد نامتوازن و نظریه قطب رشد :

به طور کلی نظریات ارائه شده به عنوان مبانی نظری سنجش اهمیت بخش های اقتصادی و نحوه تخصیص منابع تحت سه گروه اصلی طبقه بندی می شود:

۱- استراتژی رشد متوازن

۲- استراتژی رشد نامتوازن

۳- نظریه قطب رشد